

שיל"ת

קונטרס

דפידענו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלבו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ר זלמן חיים הומינר (ברמ"ש) הי"ד
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ד

ובסופו הערות

מבי מדרשא

הלומדים דבני קהלתינו שליט"א

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון ב' פרשת וישלח חודש כסליו שנת ה' תשפ"א לפ"ק

פסחים ו. יב.

מבי מדרשא

אחר שקיבלנו תגובות מהקוראים שמעדיפים לשלוח הערות שיש להם על הדף היומי עצמו ופחות מלשלוח הערות על הביאורים משבועות קודמים, לכן הגנו לשנות את ייעוד מדור זה להערות על הדף של הקוראים עצמם ואפשר לשלוח הערות כל השבוע ולהשתדל בהומר מוקלד.

את ההערות אפשר לשלוח במייל sh0533132203@gmail.com

או בתיאום עם הר"ר ולמן חיים הומינר הי"ו בפק' 0533132203

דפידשנז
בברכה מערכת

ג.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר וגפלו טעויות ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

דף ו ע"א

כג. בגמ' אמר ליה רבא ואי דעתו לחזור וכו'. לכאורה קשה איך יפריך אבוי קושייתו של רבא דאם דעתו לחזור למה לא יבדוק. ויש לומר דאבוי סבר דאפי' דדעתו לחזור לפסח ויש חשש שיראה אצלו חמין בפסח, מ"מ אנן לא דרשינן מיניה לדאוג בענייני הפסח יותר מל' יום קודם דלא נצטווה לכך כל השנה, אבל רבא דחלק סובר דמצות 'לא ימצא' הוא מחויב בה כל השנה שלא ימצא אצלו חמין בפסח.

כד. בגמ' שואלין ודורשין בהלכות הפסח. נראה דהוא נחלק לב' הלכות א' דשואלין בהלכות הפסח, דהיינו כמו דמבאר הר"ן דאם באו ב' תלמידים ושאלה בפיהם זה ששואל בהלכות הפסח נזקקים לו תחילה. והב' הוא דדורשין בהלכות הפסח גם בלא שאלה וכמו דכתב תוס' לקמן (ו: בד"ה ומוזהיר), דהא דהאריך משה בעניין פסח שני בפסח ראשון ולא פטרם בתירוץ לשאלתם הוא הראיה דבעינן לדרוש ל' יום קודם, ולדבריו

משמע דבעינן להאריך בהלכות החג ולא די בלהקדים התשובה לשואל בעניין החג.

כה. ברש"י ד"ה כופה בסו"ד אלא משום שלא ישכח ויאכלנו צריך וכו'. היינו דאפי' אחר שכבר ביטל החמין עדיין חיישינן שמא יבוא לאוכלו. וקשה דלעיל (ב.) ביאר רש"י הטעם דבעינן בדיקת החמין הוא משום בל יראה ובל ימצא ונחלק על תוס' ומשמע דלרש"י לא חיישינן כתוס' שמא יבוא לאוכלו, וא"כ קשה למה כאן כן חיישינן לרש"י שמא יבוא לאוכלו. ואולי יש לומר דבאמת לא נחלקו שם רש"י ותוס' וע"פ האמת גם לרש"י מה דחיישינן לבל יראה הוא משום שמא יבוא לאוכלו ובאמת אפי' אחר הביטול בעינן בדיקה וכתוס'. אבל עיין בתוס' לקמן (י: ד"ה ואם לא בדק) דמשמע מדבריו דרש"י אינו חושש כמותו לשמא יבוא לאוכלו והדרא קושיא לדוכתא, וצ"ע.

כו. בתוד"ה בהמת ארנונא, והא דתניא חייבת פ"ה וכו'. היינו דצריך לומר לרש"י מה דאמרינן

חייבת כיון דלא כתיב בהדיא בגמ' דמיירי בבהמה אפשר לומר דמיירי בעיסה. וע"ז בא תוס' והקשה דמצינו ברייתא בהדיא דעל בהמה היא דחייבת וקשה לרש"י.

דף ו ע"ב

כו. בגמ' וניבטליה בארבע וכו' דילמא פשע ולא מבטל ליה. היינו דעדיפא לבטל בארבע ולא משעת הבדיקה דאז הוא יכול עדיין להשתמש בחמץ עד ארבע או חמש. ותירצה הגמ' דכיון דלאו זמן איסורא או ביעורא הוא חיישינן דלמא פשע, וביאר רש"י שאין לו על ידי מה להיזכר וישכח ולא יבטל. וקשה דאם עתה נקבע לו זמן של ביטול כבר לא ישכח זמנו וכמו בכל דבר שתקנו חכמים זמן לדבר, ולמה לא יבטל בארבע או בחמש. ונראה לבאר דדווקא דבר שהוא צריך מעשה בידים וקבעינן לו זמן סתמא לא ישכח, אבל דבר שהוא לא צריך מעשה וכמו כאן בביטול גם אם קבעינן לו זמן חיישינן שישכח ולכן צריך שיבטל יחד עם

הבדיקה או כבהו"א שיבטל בזמן שריפת חמץ שממילא עושה בזמן זה מעשה וע"י זה יזכור גם לבטל.

כח. בתוד"ה ממאי בא"ד אמירת הקב"ה ואמירת משה הוי בריש ירחא. היינו דזה למידים ממה דשם דמיירי בלמנות את ישראל חזינן דגם אמירת הקב"ה וגם משה מנאם בר"ה עצמו ולא המתין כך כאן אמירת משה גם היתה מיד בר"ה. וקשה דמה הראיה אפשר דדווקא שם כיון שיש באפשרות לקיים הציווי מיד ולמנותם לכן לא המתין, אבל כאן דהציווי הוא לב' שבתות לאחמ"כ ואולי לא אמר להם מיד וכן המתין לד' או ה' בירחא דאין נפק"מ מתי יאמר להם דממילא קיום הציווי הוא רק אח"כ. ואולי יש לומר דמשם חזינן דמה דאפשר לקיים מיד לא המתין משה ומיד קיים, ולכן אפי' דהמעשה נצטווה לעשות רק לב' שבתות אח"כ, מ"מ מה דאפשר לעשות מיד לא המתין בו ולכן ודאי הוא דמיד אמר לישראל הציווי שנצטווה.

דף ז ע"א

כט. בגמ' דיקא נמי דקתני היה יושב בבית המדרש. ביאר רש"י דאי בחמץ גמור למה לי יושב בבית המדרש, ואפי' אם היה פנוי מה בידו לעשות יותר השבתה בלב זהו ביאורו. וקשה דלמה אין בידו לעשות הרי אמרינן דאם מצא חמץ ביו"ט כופה עליו את הכלי ולא די בביטול בלב, וא"כ ודאי שיש בידו לעשות ולכן דווקא כשהוא בבית המדרש הוא דמקילין עליו דדי בביטול בלב, וא"כ מה הראיה דמיירי בעיסה שעדיין לא החמיצה, וצ"ע.

ל. בגמ' הפת שעטיפשה כיון שרבעה מצה מותרת. לכאורה למאי בעינן כלל פת שעטיפשה הרי אין ראויה לאכילה, ואם הנידון הוא אם בעינן לשורפה למה נקט מותרת דהיינו להשתמש בה. אלא צריך לומר דמיירי שרוצה ליהנות ממנה ולהאכילה לכלבים.

לא. בגמ' בלבער כולי עלמא לא פליגי דלחבא משמע. קשה דאם לבער הוא נוסח דמוסכם לכו"ע למה לרב פפא אמרינן 'על ביעור חמץ'. ועיין בדברי

הרא"ש שביאר דדווקא אמרינן על ביעור חמץ כדי לחדש שגם 'על ביעור' הוא לחבא משמע. ועיין בקרבן נתנאל שביאר דמצוות דאמרינן בנוסח הברכה שלהם 'על' ולא 'ל' זהו משום שהם יכולים להיעשות גם ע"י שליח ולכן הוא אומר 'על' ובזה הוא כולל בברכתו את השליח שעושה המצווה בשליחותו, וממילא כאן דאפשר ע"י שליח אמרינן דווקא על ביעור חמץ.

לב. ברש"י ד"ה דיקא נמי בסו"ד ודשבת מתוקמא בחמץ גמור. קשה דלכאורה נראה דמיירי באופן אחד עם ב' זמנים ואיך שייד לחלק הברייתא לב' מקרים שונים, דבשבת יהא מיירי בחמץ גמור וביו"ט בעיסה שעדיין לא החמיצה, וצ"ע.

לג. בתוד"ה בלבער בא"ד לא קשה דלא על זאת הנעשה עכשיו מברך. קשה דמהגמ' לקמן משמע דברכת על המילה כן הוי על המעשה שנעשה עכשיו, דאל"כ למה על אבי הבן כשהוא המוהל לברך למול, הרי לתום אין כלל צורך שיהא משמע מנוסח הברכה דהוא לחבא,

ומכך דהגמ' כן הצריכה לומר
למול משמע דכן על המעשה
שעשה עכשיו הוא מברך ולכן
בעינן שיחא משמע להבא,
וצ"ע.

דף ז ע"ב

לד. בגמ' שאני התם דבעידנא
דאנבהה נפק ביה. דבר ידוע
הוא וכבר הובא בתוס' דיש
עצות איך ליטול לולב וכן לברך
עובר לעשייתו וכמו שנוהגין אנו
ליטול האתרוג שלא כדרך
גדילתו ורק אחר הברכה להופכו
כדי לצאת בו. ואם יש אפשרות
לברך עובר לעשייתו למה לא
מברך ליטול לולב למ"ד לבער.
ועיין ר"ן שביאר דכיון דאפשר
לצאת גם באופן שכבר יוצא בו
לפני הברכה והוא משום דעדיין
הוא עוסק במצווה שצריך
לנענע הלולב בהלל ובכהאי
גוונא כן בעינן לברך על נטילת
לולב שפירושו שכבר נטל, לכן
תקנו הנוסח לכל האופנים בשוה
כדי שלא יטעו בדבר ויברכו
ליטול אחר שכבר נטלו. אבל
קשה דצריך ביאור למה כלל
בעינן ליטול הלולב בידו קודם

הברכה שלכן אנו דנים אם יוצא
בזה הנטילה או לא, הרי אפשר
לברך ורק אח"כ ליטול בידו את
הלולב, וא"כ הדרא קושיא
לדוכתא למה לא מברכים ליטול
למ"ד דמברכים לבער, וצ"ע.

לה. ברש"י ד"ה דאכתי גברא לא

חזי, כגון טבילת בעל קרי. קשה
למה רש"י ביאר דמיירי
בטבילת בעל קרי ולא הוסיף
נמי טבילת גר שגם הוא לא
יכול לברך כיון שעדיין לא
נצטווה דעדיין נכרי הוא וכתום'.
ואולי הלשון של לא חזי משמע
יותר שמיירי באדם ששייך בו
ברכה זו רק שהוא עכשיו לא
חזי לברך, ומשא"כ בגר שהוא
כלל לא שייך בברכה זו שעדיין
לא נצטווה ואיך יאמר וציונו.
ולכן גם ניהא למה הגמ' עצמה
לא נקטה לשון אחר ולא הביאה
החידוש דבטבילת גר מברך
אח"כ, משום דמילתא דפשיטא
הוא דאם לא נצטווה לא יברך
קודם הטבילה. ולתוס' דכן ביאר
דמיירי בטבילת גר קשה. ואולי
יש לומר דתוס' סבר דבאמת
הגמ' לא הביאה כן כדי לחדש
חידושים אלא אמרה המציאות

דבכל המצוות מברך עובר
לעשייתן ובטבילה אינו כן
ובאמת פשיטא הוא.

דף ה ע"א

לו. **בגמ'** לאתויי הא דתנו רבנן
וכו'. נראה לבאר דהו"א דרק
מקום שאין מכניסים בו בכל
המקום חמץ אין צריך בדיקה,
אבל מקום כחורי הבית שהוא
נמצא במקום שמכניסים בו חמץ
רק שבפינות אלו אין מכניסים
בהם חמץ כיון שלא ניהא
תשמישתם הו"א דכן יהא חייב
לבדוק בהם מחמץ, וקמ"ל שכיון
דשם אין מכניסים לכן הם
נחשבים כמקום נפרד לעצמם
ולא בעינן בהם בדיקה.

לז. **בתוד"ה מטה החולקת בא"ד**
והא דלא משני הכא שיש עצים
ואבנים וכו'. קשה דהרי מה
דיש שם עצים ואבנים הוא
המונע ממנו לשוב תחת המטה
ובלעדיה כן היה שח תחתיה
ועובר, ולמה אמר תוס' דלא
משמע דבשביל כך אין צריך
בדיקה, דאדרבא בלעדיה כן היה
עובר והיה צריך בדיקה. ונראה
דזה בא תוס' לומר דבאמת

סברו דאין דרך בשום אופן
לשוב תחת המטה וגם בלא
עצים ואבנים אינו שח תחתיה,
ולכן בעינן לומר חילוק אחר
לתרץ הסתירה. אבל לפי זה
קשה למה כלל הוזכרו כאן אם
יש שם עצים ואבנים תחתיה
למאי נפק"מ. ועיין מהרש"א
שהקשה כן ולכן הוא מקיים
הגירסא של תוס' ישנים ד'אלא'
ליתא ולפי זה כן יש חילוק אם
יש עצים ואבנים תחתיה או לא
דכשיש עצים א"א לעבור
תחתיה וכנ"ל ועיי"ש עוד.

לח. **שם בא"ד ור"ח גרס בתרווייהו**
אין צריך וכו'. צריך לומר
דלר"ח תירוץ הגמ' דבהא
דמידליא מיירי ביש עצים
תחתיה שלכן א"א לעבור
תחתיה ולכך אין צריך בדיקה,
ומה דבכרייתא שאין שם עצים
ואבנים גם אין צריך בדיקה זהו
משום דמיירי שם בתתאי
שממילא א"א לעבור תחתיה.

דף ה ע"ב

לט. **בגמ' בחזרה מניין ת"ל ופנית**
בבקר וכו'. קשה דמה הראיה
מעולי הרגל לשאר שלוחי מצווה

בחזירתם, הרי בסתם מצווה יש לו ב' סכנות שונים אחד בהליכה ואחד בחזרה ובזה אנו דנים אם רק בהליכה למצווה יש לו שמירה מן המזיקים או שגם בחזירתו כן, אך בעולי הרגל לא שייך חילוק זה דיש להם רק סכנה אחת לכל תקופת העליה לרגל, דמזמן שהוא הולך מביתו עד שהוא חוזר הוא סכנה למה שהשאר בביתו ללא שמירה, ולכן מוכרח דאם יש לו שמירה על חפציו דהם ישתמרו עד שיחזור לביתו, דאל"כ מה יועיל לו השמירה כלל דהרי הם ינזקו קודם שיספיק לחזור. אבל בשאר מצוות אינו כן דאם נשמר בהליכה גם אם אין לו שמירה מיוחדת בחזרה מ"מ הועיל לו השמירה בהליכתו שהיה יכול לילך יחידי ובלילה, ומה שבחזרה אין לו שמירה אין זה סותר ויכול לילך באופן שלא יהא לו סכנה, וממילא קשה מה הראיה זה מזה, וצ"ע.

דף ט ע"א

מ. **בגמ'** וכמה ישהה במדור ויהא המדור צריך בדיקה. ביאר רש"י

דהיינו כמה העכו"ם ישהה במדור דאם הוא פחות ממו' יום אין חשש שהיה לו נפל וקבר אותו בביתו וממילא אין צריך בדיקה. ועיין במאירי שכבר הקשה הרי אפשר דכשנכנסו העכו"ם לביתם כבר היתה אשתו מעוברת ועדיין יש לחשוש לנפל אפי' פחות ממו' יום, ולמה דווקא במו' יום שהוא כדי יצירת הוולד הוא דמחייבים בדיקה ועי"ש בדבריו. ונראה לתרץ דכיון דכאן מיירי אפי' בשאין לו אשה לכן אמרו דווקא מ' יום דלא שייך לומר בכהאי גוונא אולי אשתו מעוברת היתה קודם שנכנס דבאין לו אשה מיירי, אבל באמת בשיש לו אשה אפשר דאפי' בפחות ממו' יום בעינן לבדוק.

מא. **בגמ'** ודאי ודאי הוא דודאי

מעשרי כדר' חנינא וכו'. קשה דאפשר דדווקא שם דמיירי דהוציא החבר מתחת ידו הוא דאמרינן דבחזקת מתוקנים הם, אבל כאן מי יימר דמיירי שהוציא מתחת ידו אולי לא הספיק לעשר וכבר מת לפני שיעשרם ובאמת עדיין לא

הוציא מתחת ידו, וא"כ הוי ספק וודאי והדרא קושיא לדוכתא, וצ"ע.

מב. בתוד"ה כרי שתהא א' בא"ד וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי דרבנן. היינו דכיון דעכשיו מיירי בגמ' דלא כר' חנינא דודאי הוא דמעשרים אלא דספק וספק הוא, ממילא קשה דחזינן דספק אם עישר מוציא מידי ודאי טבל דרבנן, ופשוט דלר' חנינא לא יקשה מידי דודאי וודאי הוא ורק לאיבעית אימא כאן בגמ' הוא דקשה.

מג. בתוד"ה בשפחתו של מציק, מכאן אין להוכיח דשפחה מטמאה בלידה. קשה דלכאורה ודאי דכן יש להוכיח מכאן דשפחה מטמאה בלידה, דהרי לקמן מוקמינן בגמ' דמיירי שהשפחה עצמה הפילה מעל הבור ולא שנמלה הנפל בידיים, ושם א"א לפרש דמיירי בנפל של גבירתה דא"כ היה אפשר לדעת אם רוח הפילה או נפל הפילה, ומכך דלא ידעינן מוכרח דמיירי שהפילה הוא עצמה מעל הבור ממש דלכן א"א לדעת מה הפילה, וא"כ ודאי חזינן

דמטמאה השפחה בלידה מכך דדנים בה אם זכר הפילה או נקיבה הפילה, וצ"ע.

דף ט ע"ב

מד. בגמ' וספק לא גררוהו החיא שעתא וקאתי ספק וכו'. עיין רש"י בד"ה לידע שכתב דמיירי שהכהן שהציץ לא ראה הנפל. וא"כ קשה דאולי משום שלא ראה הנפל לכן מוציא ספק זה מידי ודאי דרגלים לדבר שגררוהו החולדה דאל"כ היה רואה הנפל בבור, ומה הראיה מכאן דסתם ספק מוציא מידי ודאי. ועיין בתורת חיים על ע"ז שפירש דמיירי שלא ראו בבירור קרקעית הבור כלל ולכן אין מכך שלא ראה הנפל ראייה שגררוהו החולדה, דאפשר דכן היה שם הנפל רק שלא ראה כלום בבירור.

מה. בתוד"ה ספק גררוהו בא"ד אומר ר"י דצ"ל דרגלי הכהן היו ברה"ר וכו'. ביאור דברי התוס' כך, דתוס' מוכיח שני הנחות יסוד בסוגיה זו האחד דרגלי הכהן היו ברה"ר אפי' דהבור עצמו ברה"י היה וכנ"ל,

והוא מוכרח מכוח הנחת יסוד
 הב' דמיירי דאין פותח טפח
 בחורי החולדה והברדלס, והוא
 משום דאם היה פותח טפח לא
 יועיל גרירה של הנפל לחור כיון
 דהדין הוא דפותח טפח מביא
 את הטומאה לכל הבור עד
 פתחו דלכן אם האהיל הכהן על
 פתח הבור אפי' דאין הנפל
 תחתיו היה נטמא מכוח הפותח
 טפח של החור. ואחר שכבר
 ברור לנו דמיירי דליכא פותח
 טפח יש לחור זה דין חדש דהדין
 הוא שבחור שאין בו פותח טפח
 כיון שאין זה נחשב כאוהל
 לחצוץ את הטומאה (דכדי
 לחצוץ הטומאה מלמעלה בעינן
 לכל הפחות פותח טפח) ממילא
 הטומאה בוקעת ועולה במקום
 החור עד הקרקע שמעליו, ולכן
 חיישינן שאם הכהן עומד ברה"י
 אפשר דהחור הוא תחת רגליו
 ואפי' שממה דהאהיל על הבור
 לא נטמא מ"מ הוא נטמא
 מרגליו העומדות מעל הבור
 ששם הנפל, אבל עכשיו
 שאמרנו דמיירי שעומד ברה"ר
 אין חשש שיטמא דהרי אין זה
 דבר ודאי דהוא עומד תחת

הבור והוא רק ספק ובספק אחד
 ברה"ר הדין הוא דטהור,
 ומשא"כ ברה"י אפי' בספק
 ספיקא הוא טמא ורק אם יש שם
 ספק הרגיל דהיינו דקרוב לודאי
 הוא אז מועיל שלא יטמא דסתם
 ספיקות ברה"י טמא ואפי'
 בכמה ספיקות וכנ"ל ד'כל
 ספיקות וספיקי ספיקות שאתה
 יכול להרבות ברה"י טמא.
 ואח"כ הוסיף תוס' לתרץ דכן
 מיירי ברה"י רק דכיון דהספק
 אם אכלוהו החולדה והברדלס
 הוא ספק הרגיל שהוא מועיל
 לטהר אפי' ברה"י לכן הוא
 טהור דקרוב לודאי דאכלוהו
 ולכן לא חיישינן דהטומאה
 בוקעת ועולה. ועיין ברש"י
 שפירש דכן מיירי בפותח טפח
 ולכאורה יקשה לדבריו כנ"ל.
 ועיין מהרש"ל שביאר דבריו
 דלרש"י מיירי שהיה פותח טפח
 רק עד פתח החור אבל בפתחו
 ממש לא היה פותח טפח
 וממילא לא מתפשטת הטומאה
 עד לפתח הבור, וממילא לרש"י
 לא קשה מידי דמה שהאהיל על
 הבור לא נטמא ממנה דאין
 הטומאה מתפשטת לפתחה,

ומה שאולי עומד תחת החור גם אינו נטמא ממנה דהרי יש בה פותח טפח שהוא חוצץ בפני הטומאה ואינה בוקעת ועולה.

דף י ע"א

מו. בגמ' לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו. היינו דלר' יוסי הוי כבבת אחת דהרי על שניהם הוא שואל ולר' יהודה הוי כזה אחר זה. ושיטת ר' יהודה צריך ביאור דאיך שייך לומר דהוי כזה אחר זה הרי אפי' כששניהם שואלים כל אחד לעצמו כיון דבאו בבת אחת אמרינן דטמאים הם, א"כ כ"ש כשאחד בא ושואל בשאלה אחת ממש על שניהם דצריך דינם להיות דשניהם טמאים. ועיין בתוס' בכתובות (כז. ד"ה בבא) שביאר דבאמת לא מיירי ששאל על שניהם יחד דא"כ הוי ממש בבת אחת, אלא דמיירי ששאל על עצמו ואח"כ שאל על חבירו ולכן ר' יהודה מדמה אותו לזה אחר זה, והחידוש הוא דאפי' דאדם אחד הוא השואל על שניהם מ"מ כיון דהפסק הוא על

כל אחד לבדו הוי כזה אחר זה ומהורים הם.

מו. בגמ' הנכנס לבקעה בימות הגשמים וכו' ספק מוגע טומאה טמא. היינו דבימות הגשמים דינה של שדה זו כרה"י כיון דאין נכנסים עוברי דרכים לעבור בה שמא תתקלקל הזריעה, אך בימות החמה כן עוברים בה ולכן הוי דינה כרה"ר, וממילא לכן דווקא בימות הגשמים סבר ר"א שספק מוגע טומאה טמא דהוא ספק אחד וברה"י ספק אחד טמא, אבל בימות החמה שהוא רה"ר ודין רה"ר דספק אחד טהור לכן גם בספק מוגע טומאה היה ר"א מטהר בכהאי גוונא. ומה דבספק ספיקא כן מטהר ר"א ברה"י. עיין בתוס' דביאר דבזה נחלקו ר"א וחכמים דלחכמים ברה"י אפי' כמה ספיקות טמא, ולר"א בספק ספיקא כן טהור אפי' ברה"י.

מח. בגמ' וחכמים אומרים בודק עד שמגיע לסלע או לקרקע בתולה. לכאורה קשה דדווקא שם אמרינן לחכמים דאם בדק עד קרקע בתולה אין לו לחשוש

דיותר מקרקע בתולה א"א שימצא בה דהא בתולה הוא, אבל כאן מי יימר דבדק כל הבית כולו ולכן יהא אפשר לומר דאין צריך לבדוק עוד, דהרי אין שם סימן לכך דבדק כל הצורך כמו בקרקע בתולה. אבל ע"פ האמת עיין ברש"י ותוס' דאמרו דאדרבא כאן אפי' ר"מ יודה לחכמים דלא דרשינן מיניה לבדוק עוד ומשום דהוא דרבנן, וגם דמה יועיל לו בדיקה שניה יותר מן הראשונה, ומשא"כ בטומאה שייך לאסור לעבור בה כל כמה דלא התברר בבירור דאין שם טומאה.

מט. בגמ' על ובדק ואשכח פלוגתא

דרבי ורשב"ג. צריך לומר דמיירי שלא המשיך לבדוק כל הבית כולו ובזה אנו דנים אם צריך להמשיך לבדוק כל הבית, אבל אם בדק כל הבית לכו"ע אין צריך לחשוש דגם לרשב"ג כל מה שהוא מצריך יותר מרבי הוא רק שתיבדק כל השדה כולה.

נ. בגמ' הניח ט' ומצא י' פלוגתא

דרבי ורבנן. צריך לומר דמיירי שהניח כל הט' יחד ולא כל אחד

לעצמו וזה דומה למנה של מעשר שני שהניחו ומצא מאתיים, דלכן יש סברא לומר דהכל של חולין והמנה שהניח אינו כאן, אבל בהניח הט' כל אחד לבדו אין סברא לומר שהט' שהניח אינם כאן ושמצא י' אחרים אלא מסתבר יותר שמצא כל הט' שהניח ועוד מצא אחד נוסף שהיה כאן מקודם ולכו"ע בכחאי גוונא אין צריך עוד לבדוק. ועיין בתוס' ד"ה הניח ובמהרש"א שם שביאר דבריו של תוס' לחלק בן בדין זה של הגמרא.

דף י ע"ב

נא. בגמ' או שהניחו בזוית זו ומצאו בזוית אחרת הבית טמא וכו'. צריך ביאור מה ההו"א שאדם טמא יכנס לבית ויקח כלי מזוית זו ולא יוציאנו מהבית, וגם אם תאמר ששמע קול בבית ולכן הניחו בזוית אחרת ויצא, מ"מ מסתבר יותר לומר שהבעה"ב עצמו שכח והניחו בזוית אחרת ורשב"ג, וצ"ע.

נב. בתוד"ה שאני אומר בא"ד ותירץ ר"ת וכו' גזרו על ספק

כלים ולא על אוכלין. ומשום
דעל כלים גזרו יותר לכן גם כאן
חיישינן יותר לאדם טמא בכלים,
ומשא"כ באוכלין שפחות גוזרים
בה לכן לא חיישינן לאדם טמא
אלא תלינן באדם טהור.

דף יא ע"א

נג. בגמ' שאני חדש מתוך שלא
התרת לו אלא ע"י קטוף הוא
זכור. קשה דאם קטוף הוא היכר
שלא יבוא לאכול מן החדש
קודם שקרב העומר, וא"כ החמין
כ"ש שיהא מותר לבדוק דמי
שייך היכר גדול יותר משבא
עכשיו לבדוק הבית רק בשביל
דאסור החמין, דודאי יזכור
בכהאי גוונא דאסור הוא,
דדווקא כשמצא סתם גלוסקא יש
חשש שיבוא לאוכלו אבל
כשבודק בשביל שאסור ודאי
יזכור, וא"כ למה לר' יהודה
אסור לבדוק בתוך המועד,
ולמסקנא ניהא דחמין לא בדיל
מיניה ולכן מחמירים בה יותר
אבל להו"א קשה, וצ"ע.

נד. בגמ' אלא הא דתנן קוצרין בית
השלחים וכו'. היינו אפי'
דאמרינן דקוצרין בית השלחים

בלא שינוי של קטוף והוא משום
דרך על מקום שאתה מביא
ממנה עומר אי אתה קוצר אבל
בית השלחים שהם גרועים אין
אתה מביא ממנה, מ"מ לעניין
איסור אכילה קודם הקרבת
העומר לא נשתנה דינה ויש בה
איסור כמו בכל התבואה מן
החדש.

נה. בגמ' לא יקוב אדם שפופרת
של ביצה וכו' ור' יהודה מתיר.
קשה דאפשר דמשום דמאיסא
הוא דהא בביצה או בשל חרם
הם לכן ר' יהודה מתיר כאן
דאין חשש שיבוא לאוכלו. ועיין
במאירי על שבת שביאר דמ"מ
יש לחשוש שישתמש בשמן זה
לצרכים אחרים, וא"כ עדיין
קשה לר' יהודה למה לא גזר גם
בשבת.

דף יא ע"ב

נו. בגמ' לדברי ר' יהודה אדם
טועה חצי שעה מעשה כי הוה
וכו'. היינו דלר' יהודה זה טעה
בחצי שעה קודם וזה טעה בחצי
שעה אח"כ, דמשמע דרגילות
הוא לאדם למעות בחצי שעה,
אבל צריך ביאור איך במציאות

קורה הטעות, ונראה דהוא משום שבחצי שעה אין הבדל גדול באיך שנראית השמש ברקיע דהוא המודד לאדם בידעת השעה, ממילא לשיטה זו משמע דאין רגילות לאדם למעות בשעה שלימה כיון דבשעה שלימה כבר יש כן הבדל לרקיע בין שעה ביום לשעה שאח"כ. וא"כ יקשה דאיך שייד שיטעו שניהם כל אחד חצי שעה זה לפניו וזה לאחריו, הרי מחצי שעה לפניו לחצי שעה לאחריו יש הבדל ברקיע ואיך אפשר לומר שיטעו בכך, דבשלמא ששניהם יטעו לפניו או שניהם לאחריו אפשר הוא אבל לצדדים למעות אין זה רגילות לאדם לשיטה זו. ועוד קשה דגם אם רגילות לאדם למעות בחצי שעה מ"מ לא מסתבר שיטעו שניהם ולא יכוון אפי' אחד מהם לאמת, וצ"ע.

דף יב ע"א

נז. בגמ' אלא אמר רבא לדברי ר"מ אדם טועה שתי שעות חסר משהו וכו'. צריך ביאור במחלוקת דאביי ורבא דבשלמא

לאביי דאדם טועה חצי שעה או שעה הוא דבר שמתקבל על הדעת דהרי לא היו להם איך לכוון השעה במדויק ולכן שייד שיטעו בחצי שעה או שעה, אבל לרבא מי שייד שיטעו בכ"כ שעות של שתיים ושלוש שעות, ואם כן יש טעם שיטעו כ"כ למה לאביי א"א שיטעו בכך ומה טעם מחלוקתם. ונראה לתרץ דע"פ האמת לכו"ע אדם יודע לכוון הזמן עד טעות של חצי שעה או שעה לכל היותר כיון דהיו רגילים לכוון בכך, ולכן אביי סבר דזהו זמן הטעות שאדם טועה בהם, אבל רבא סבר דאפי' דאמת הוא שיודעים לכוון השעה עד טעות של חצי שעה או שעה לכל היותר, מ"מ אדם שרואה מעשה אין עומד בראשו לבדוק מיד השעה כדי לכוונו, ולכן עד ב' או ג' שעות מסתבר שיטעה דהזמנים שמשתנה בו היום כמו בבוקר מוקדם או שעותיו המאוחרות של הבוקר וכן שעות של צהרים או ערב הם לערך בב' או ג' שעות דכשעובר כמה שעות יש היכר גדול בכך גם בלא לכוון

הוא בשבוע כדי לדעת מתי שמיטה, ולכן בעינן לזה שני חקירות שונים כיון שאין כאן דבר המכליל שניהם שהיה עליהם לידע.

נמ. בתוד"ה אלא, ואם תאמר א"כ

אחד אומר בג' ואחד אומר בה' וכו'. קשה דברי התוס' דהא רבא עצמו הוא דהקשה על אביי דכמה דאפשר להציל ולומר דמוכחשת העדות ולא להורגם מצילים, וא"כ למה יאמר רבא דהמעשה ברביעית היתה ולקיים בזה העדות, אדרבא בעינן דווקא למימר דעדות מוכחשת היא וכל אחד אומר בשעה אחרת ולהצילם. ועיין מהר"ם שביאר דדווקא לבאר דברי העדים עצמם זה סבר רבא דאין לנו לפרש ולומר דלזה נתכוונו זה לתחילת שעה וזה לסופו, אבל בסתם אם טעותם הוא בתוך מה שרגילים למעות יש כן לקיים העדות ולהורגם. ומה שהקשה תוס' אח"כ דיבררו דבריהם אם לתחילת שעה או לסוף שעה נתכוונו ואז לא יהיו מוכחשים דנאמר דרק אחד מהם טעה בשתי שעות, דלפי דבריו

השעה, ולכן יותר מהם ודאי לא יטעה אפי' שהוא אינו מכוון השעות, אבל יותר מחצי שעה או שעה כן שייך שיטעה. אבל א"כ קשה לרבא למה בעינן כלל לומר באיזה שעה במכוון היה המעשה, היו צריכים לומר אם זוכר אם היה בבוקר או בצהרים וכדומה. ונראה לתרץ דכיון דבוקר לבד יכול ליכלל בו כמה וכמה שעות וכן בערב וכדומה ואז יהא טעותו הרבה יותר מג', לכן בעינן שיאמר שעה מכוונת וממנה נוכל לחשב כמה היה יכול למעות.

נח. בגמ' באיזו שבוע באיזו שנה.

לכאורה קשה דאם יודע הוא באיזה שנה ואומר דרך משל תשפ"א ממילא נכלל בה השנה שהיא בשמיטה וגם כמה שמיטות היו, ולמה בעינן ב' חקירות נפרדות בהם. ונראה דכיון דלא היה בזמניהם לוחות מסודרים לכן לא היו רגילים כולי עלמא לידע כמה שנים הוי עלמא מתחילתה, ורק מה שמוכרחים לידע היו יודעים, והוא איזה שבוע הוא בשביל לדעת מתי היובל ואיזה שנה

עדיין יקשה כנ"ל דלפרש דבריהם סובר רבא דאין מפרשים. והביאור הוא דבאמת לא הקשה תוס' שיפרשו דבריהם דזה א"א לרבא אלא רק שיבררו דבריהם מפיהם למה נתכוונו ואם יתברר לנו שכך כווננו לומר נקיים דבריהם. וזה תירץ תוס' דאפי' לברר דבריהם ולקיימם אין מחמירים.

דף יב ע"ב

פ. שישית מאכל כל אדם. קשה למה נקט מאכל כל אדם הרי אחר שכבר נאמר זמן לפועלים ולת"ח וכו' כבר חלק גדול נאמר זמן מאכלם ולמה אמר שהיא מאכל כל אדם שמשמע שהם הרוב. וא"א לומר דכוונתו כל השאר שלא אמרו קודם זמן אכילתם ולא הרוב, דא"כ מה

היה קשה מהא דאמרינן שעה רביעית זמן סעודה לכל ולא בשישית, הרי גם בשישית אין זה זמן סעודה לכל. ואפשר דכל אדם כוונתם כל הנשים והטף ועוד שאר האנשים שאינם מאלו שנאמרו קודם והם באמת הרוב, ולכן נקט כל אדם דהיינו רובא דעלמא.

פא. בתוד"ה אימתי בא"ד ועוד שעת ביעורו דמתני' היינו בשש. צריך ביאור מה קשה לתוס' בכך על רש"י, הרי רש"י שאמר שבע היינו תחילת שבע דכך משמע מדבריו והוא באמת זמן האיסור של המשנה דהיינו סוף שש ותחילת שבע. ואולי היה קשה לתוס' למה נקט רש"י שלא בלשון המשנה שש דהיינו סוף שש ונקט שבע.